

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАМИШАНСЬКИЙ ОЛЕКСІЙ ЮРІЙОВИЧ

УДК 351.741

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБИ В
НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право
081 – Право

Реферат
дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук

Дніпро – 2024

Дисертацією є рукопис.

Опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Сербин Руслан Андрійович,

т.в.о. ректора Львівського державного університету внутрішніх справ;

доктор юридичних наук, професор

Дрозд Олексій Юрійович,

Бюро економічної безпеки,

керівник Департаменту організації забезпечення діяльності;

доктор юридичних наук, доцент

Калатур Максим Васильович,

заступник начальника ГУНП в Сумській області.

Захист відбудеться 19 вересня 2024 року о 09-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.727.02 Дніпровського державного університету внутрішніх справ за адресою: 49005, м. Дніпро, просп. Науки, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у загальній бібліотеці Дніпровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, просп. Науки, 26).

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В. С. Березняк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. У 2015 році для України почалася нова сторінка розвитку правоохоронної системи – було створено Національну поліцію. Зазначена служба стала відповіддю на назрілу в суспільстві недовіру до органів внутрішніх справ. Новації законодавства про поліцію отримали схвальні відгуки серед політиків та громадськості, але ключові вектори реформування та принципи діяльності поліції не знайшли належного нормативно-правового забезпечення. Так само і правовий статус поліцейських, місце служби в поліції у системі публічної служби, а також участь поліції у протидії збройній агресії Російської Федерації досі перебувають у фокусі наукових і політичних дискусій, відрізняються полярністю думок та аргументації. Збереження status quo призводить до того, що система поліції в Україні розвивається непослідовно, асинхронно, в умовах недостатнього фінансування та залежності від політичної волі.

Внаслідок цього складається ситуація, коли держава стає неспроможною забезпечити на належному рівні охорону прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Причому це стосується як особового складу поліції, так і суб'єктів, із якими поліція взаємодіє відповідно до покладених на неї завдань. Досі актуальними є проблеми за напрямками формування системи превенції адміністративних правопорушень, подолання корупції у правоохоронних органах, збільшення рівня суспільної довіри, впорядкування проходження служби, обов'язковості конкурсних процедур, системи кадрового менеджменту, належного фінансування тощо.

Вирішення наявних в Україні проблем убачається можливим шляхом концептуального опрацювання перспективних напрямів удосконалення інституту служби в поліції. Визначальним у таких змінах має бути не тільки доробок вітчизняних науковців-поліцейстів, а й передовий досвід європейських демократичних держав, поліцейські моделі яких успішно та ефективно функціонують. У післявоєнний період саме позитивні зарубіжні практики мають бути покладені в основу створення вітчизняної моделі служби в поліції. Нагальна необхідність удосконалення правового регулювання служби в поліції зумовлена важливістю досліджуваної проблематики, адже ефективно організована поліція є запорукою належного захисту законних прав та свобод людини і громадянина. Водночас високі стандарти захисту прав людини є невід'ємною ознакою поліцейських інституцій у державах-учасниках Європейського Союзу (далі – ЄС), яким має відповідати вітчизняна поліція.

Вищевказане зумовило вибір теми дисертаційного дослідження та підкреслило актуальність його результатів для теоретичного обґрунтування сучасних тенденцій інституту служби в поліції, а також для визначення концептуальних підходів до його удосконалення на основі передового зарубіжного досвіду. Водночас відсутність стратегічних орієнтирів розвитку системи поліції в Україні підкреслює складність представленої теми та необхідність її подальшого вивчення на основі компаративістського підходу.

Прагнення України увійти до складу ЄС у статусі держави-учасниці супроводжуються значним обсягом національних зобов'язань, які стосуються удосконалення публічного адміністрування за багатьма напрямками. Одним із важливих стратегічних напрямів є розбудова інституту служби в поліції. Остання має трансформуватися у сервісну службу, в основі якої лежать партнерські стосунки з населенням. Сама собою зміна назви не приводить до автоматичного поліпшення стану правоохорони, адже будь-яка служба, як і служба в поліції, насамперед складається з людей.

Загалом проблеми правоохоронної діяльності у цілому та поліції зокрема були предметом дослідження великої кількості вітчизняних науковців – дослідників правоохоронної системи в цілому та окремих складових поліцейської діяльності, таких як: А. Андреев, О. Бандурка, О. Безпалова, О. Джафарова, О. Дрозд, М. Калатур, О. Кобзар, О. Комісаров, Б. Логвиненко, М. Лошицький, А. Манжула, Р. Миронюк, О. Моргунов, Р. Опацький, І. Савельєва, Р. Сербин, А. Собакарь, В. Сокурєнко, С. Шатрава, О. Юнін та ін.

З-поміж інших слід звернути увагу на дослідження М. Будзинського «Адміністративно-правове регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України» (2017), в якому було з'ясовано сутність та особливості адміністративно-правового регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України. Роботу І. Серединського «Міжнародне співробітництво у сфері підготовки поліцейських: адміністративно-правовий аспект» (2021), було присвячено удосконаленню міжнародного співробітництва у сфері підготовки поліцейських кадрів. У свою чергу, В. Гарасимів у дослідженні «Адміністративно-правове регулювання діяльності Національної поліції України в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України» (2024) вивчав адміністративно-правове регулювання діяльності Національної поліції України в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України та пропонував удосконалення законодавства у сфері публічної безпеки.

Проведені наукові дослідження, спрямовані на вирішення проблемних питань служби в поліції у цілому та окремих її складових зокрема, склали значний доробок у досліджуваній сфері. Водночас динамічний процес формування національної моделі публічної служби, а також оптимізація завдань поліції в умовах воєнного стану вимагають формування нових пріоритетів наукового пошуку. Таким чином, набуває актуальності необхідність дослідження правового регулювання служби в поліції в Україні на основі її порівняння з кращими зарубіжними практиками.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження підготовлено відповідно до: Указу Президента України від 12.01.2011 № 24/2011 «Про План заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи»; Указу Президента України від 11.05.2023 № 273/2023 «Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки»; постанови Кабінету Міністрів України від 30.04.2024

№ 476 «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в Україні»; наказу МВС України від 11.06.2020 № 454 «Про затвердження тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки».

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на підставі узагальнення наукових розробок, аналітики законодавчих норм і практики їх реалізації сформулювати концептуальні засади адміністративно-правового забезпечення служби в Національній поліції України, а також розробити науково обґрунтовані рекомендації для подальшого становлення Національної поліції України як правоохоронної інституції європейського зразка.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі завдання:

- сформулювати поняття і надати характеристику службі в поліції як адміністративно-правовій категорії;
- висвітлити генезу й розвиток вітчизняного інституту служби в поліції;
- визначити поняття та провести класифікацію принципів служби в поліції;
- систематизувати тенденції формування національної моделі публічної служби в Україні;
- розкрити поняття, зміст та особливості інституту державної служби в Україні;
- окреслити місце інституту служби в поліції у національній системі державної служби;
- обґрунтувати важливість профорієнтаційної роботи як базової функції кадрового менеджменту в системі поліції;
- охарактеризувати особливості набору, добору, проходження та звільнення зі служби в Національній поліції;
- розкрити поняття і сутність службової підготовки та атестування поліцейських в Україні;
- з'ясувати особливості підготовки поліцейських у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання;
- визначити сутність та особливості розвитку інституту служби в поліції у пострадянських державах;
- охарактеризувати службу в поліції у державах Європейського Союзу;
- розкрити особливості кадрового менеджменту в системах поліції зарубіжних держав;
- сформулювати пріоритетні напрями удосконалення інституту служби в Національній поліції України;
- визначити організаційні рівні трансформації інституту служби в Національній поліції України у повоєнний період;
- з'ясувати особливості служби в поліції під час дії воєнного стану в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які складаються у сфері правового регулювання служби у поліції в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення служби в Національній поліції України.

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям дисертації стала сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Компаративістський та діалектичний методи пізнання дозволили виявити різноманітні аспекти правового регулювання служби в поліції та її організаційні особливості у звичайний та особливий періоди (підрозділи 1.1, 1.2, 3.1, 5.3). Логіко-семантичний метод наукового пізнання дозволив визначити сутність понять «служба в поліції» (підрозділ 1.1), «принципи служби в поліції» (підрозділ 1.3), «публічна служба» (підрозділ 2.1), «інститут служби в поліції» (підрозділ 2.3). Системно-структурний метод дозволив визначити місце інституту служби в поліції в Національній системі державної служби (підрозділ 2.3). З групи спеціально-наукових методів доцільно вказати на історико-правовий метод (підрозділ 1.2), метод кількісного та якісного контент-аналізу, а також контент-аналізу за допомогою пошукових Інтернет-систем щодо організації кадрового менеджменту в Національній поліції України (підрозділи 3.1–3.4). Статистичний метод було використано для визначення критеріїв задоволення внутрішньою складовою діяльності поліції (підрозділи 4.1–4.4). За допомогою індуктивного методу наукового пізнання було досліджено кожного зі суб'єктів моделі публічної служби в Україні та за кордоном (підрозділи 2.1, 4.1, 4.2). Дедуктивний метод наукового пізнання дозволив прослідкувати пріоритетні напрями вдосконалення інституту служби в Національній поліції України, а також організаційні рівні його трансформації (підрозділи 5.1, 5.2). Методи аналізу та синтезу, як методи наукового пізнання, дозволили фокусно визначити поняття та коло суб'єктів кадрового менеджменту в системі Національної поліції України (підрозділи 3.1–3.4). Застосування моделювання як методу наукового пізнання дозволило запропонувати схематичні моделі авторського бачення окремих елементів моделі публічної служби в Україні та національної системи державної служби, що виявилось у схематичному їх відображенні в окремих додатках до дисертації (схемах у додатках Г, Д), обґрунтування наповнення яких надано у тексті дисертації (підрозділи 2.1, 2.3). Метод абстрагування дозволив відійти від непершочергових характеристик предмета наукового дослідження та зосередитися на його найважливіших аспектах (підрозділ 5.3). Порівняльно-правовий метод був застосований у контексті аналітики особливостей кадрового менеджменту в поліцейських системах зарубіжних держав та можливості його запозичення Україною (підрозділ 4.3). Статистичний метод та метод правового прогнозування були використані для аналізу емпіричних даних щодо трансформації й удосконалення інституту служби в Національній поліції України (підрозділи 5.1, 5.2).

Правовою основою дисертації стали: Конституція України, положення національного законодавства у сфері поліцейської діяльності та міжнародні акти, ратифіковані Верховною Радою України, акти Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади, які визначають засади адміністративно-правового регулювання служби в поліції України, накази МВС України та Національної

поліції України, що стосуються організації діяльності поліції.

Емпіричну основу дослідження склали: статистичні матеріали, що характеризують систему служби в поліції, зокрема стандарти діяльності поліції, статистична і звітна інформація про оцінку діяльності поліції населенням, політико-правові публікації, довідкові видання тощо.

Науково-теоретичною основою дослідження були праці вітчизняних та зарубіжних фахівців у царинах адміністративного права, публічного управління та адміністрування, інших галузевих правових наук, поліцейстики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням адміністративно-правового забезпечення служби в поліції у порівняльно-правовому аспекті. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку концептуальних положень та висновків. Основні з них такі:

уперше:

- сформовано концепцію розвитку моделі публічної служби в Україні у повоєнний період, до якої включено наступні складові: а) державну службу; б) службу в органах місцевого самоврядування; в) службу в установах публічного права (не менше 50 % державної власності); г) політичну службу; ґ) патронатну службу;

- аргументовано, що до принципів служби в поліції належать: верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність; відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, добросовісність, демілітаризація, професійність, пропорційність та ефективність, безперервність, справедливість, неупередженість та недискримінаційний підхід, гендерний паритет;

- розкрито особливості, властиві службі в поліції під час дії особливого правового режиму воєнного стану в Україні, як сукупність певних ознак, що визначають специфіку такої служби в особливий період та мають тимчасовий характер. Зазначені особливості диференційовано на: а) правові – законодавчі і підзаконні; б) організаційні – системні зміни внутрішнього і зовнішнього характеру; в) суб'єктивні – спрямовані на конкретного поліцейського;

- сформовано організаційні рівні трансформації служби в Національній поліції України у повоєнний період, а саме: вищій (центральної), регіональній (обласній) та місцевій, на кожному з яких запропоновано відповідні зміни;

- розроблено комплексний механізм удосконалення інституту служби в поліції в межах наступних напрямів: 1) концептуальних: демілітаризація, деполітизація, децентралізація, декорупціоналізація; 2) організаційних: включення до сфери управління Національної поліції закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських; обов'язковість процедур добору; громадський контроль; взаємодія з громадою; 3) функціональних – за напрямами окремих служб та видів діяльності: 102, КОРД, ПОП, СРПП, СОГ, ПОГ тощо; 4) стабілізаційних – пов'язаних із діяльністю поліції в особливий період, а саме: під час реалізації карантинних заходів, надзвичайного або воєнного стану, участі у бойових діях тощо;

удосконалено:

- підхід до визначення місця інституту служби в поліції у системі державної служби, який відноситься до складової державної служби та має низку особливостей, пов'язаних зі специфікою завдань, що покладаються на Національну поліцію України, проходженням служби, обсягом повноважень і використанням спеціальних засобів та вогнепальної зброї, порядком добору кадрів та процедури звільнення з поліції;

- поняття і зміст інституту державної служби в Україні як комплексного правового та соціального інституту, спрямованого на утвердження прав і свобод людини та досягнення публічного інтересу відповідно до наданих державою правових інструментів. Ознаками його складової – мілітаризованої державної служби визначені: 1) правоохоронна спрямованість; 2) використання методу примусу; 3) спеціальні критерії для вступу, проходження та звільнення; 4) наявність однострою та церемоніалу; 5) централізована, заснована на субординації система; 6) регулювання спеціальним законодавством;

- періодизацію розвитку вітчизняного інституту служби в поліції, основою якого стали поліцейські системи Української Народної Республіки, Української Держави та Директорії, окремі організаційні особливості яких знайшли впровадження після відновлення незалежності у 1991 році;

- дефініцію служби в поліції як форми реалізації державної служби, яка полягає у професійній діяльності поліцейських на посадах в центральному і територіальних органах поліції щодо забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку з метою служіння суспільству;

- критерії розмежування набору, добору, проходження та звільнення зі служби в Національній поліції як відмінних понять. Акцентовано, що набір являє собою щонайпершу та найбільш важливу складову проходження служби в поліції, адже поряд із організаційною складовою до кандидата висувуються певні вимоги, що стосуються рівня його фізичної підготовленості та стану здоров'я. Добір кадрів у Національній поліції пов'язаний із процедурами відбору кандидатів на основі порівняння їхніх компетентностей за вакантною посадою у вигляді конкурсу або складання кваліфікаційного іспиту;

- уявлення про особливості підготовки поліцейських кадрів у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання за рахунок визначення та диференціації специфічних умов навчання. Специфічні умови поділено на ті, що висувуються до кандидата на навчання (попередні умови), й ті, в яких опиняється перемінний склад навчального закладу після зарахування на відповідні посади (фактичні умови). Визначено особливості підготовки поліцейських у закладах вищої освіти системи МВС, які здійснюють підготовку поліцейських під час дії особливого правового режиму воєнного стану;

- розуміння службової підготовки та атестування поліцейських як компонента внутрішньої складової служби в Національній поліції України. Наголошено на обов'язковості та самостійності зазначених інститутів, а також відмінностях їхнього характеру – оціночного для атестування й навчального для службової підготовки;

дістало подальшого розвитку:

- характеристика служби в поліції у державах Європейського Союзу з виокремленням національних особливостей (місце у системі правоохоронних органів) та загальних тенденцій функціонування поліції (деполітизація, децентралізація, гендерна рівність), заснованих на міжнародних актах та рівноправній співпраці у питаннях поліцейської освіти в умовах глобалізації;

- уявлення про сутність та особливості інституту служби в поліції у пострадянських державах. До таких особливостей віднесено стандарти функціонування поліції, властиві більшості з таких держав, а також враховано окремі позитивні національні практики (Грузія, Молдова, Азербайджан);

- розуміння про профорієнтаційну роботу як базову функцію кадрового менеджменту в системі поліції. Наголошено на необхідності утворення у складі кадрових підрозділів органів Національної поліції окремих відділень, які б займалися питаннями рекрутингу, профорієнтації населення, соціальної реабілітації учасників бойових дій та ветеранів війни;

- визначення особливостей кадрового менеджменту в системах поліції зарубіжних держав через високоефективні системи підготовки поліцейських у державах Європейського Союзу та США, які відрізняються варіативністю підходів до організації відомчих освітніх систем та кореспондуються із системами поліції у таких державах. Зокрема, система дистанційної підготовки поліцейських Європейського поліцейського коледжу (CEPOL) призначена для проходження онлайн-курсів та тренінгів для обміну кращим досвідом роботи поліцейських.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що вони мають як теоретичну, так і прикладну цінність, використовуються та можуть бути широко застосовані у:

– науково-дослідній сфері – для подальших наукових розвідок проблем поліцейської діяльності та розвитку теорії поліцейського права (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в наукову діяльність Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 12.05.2024 № 1208-2024 НД);

– правотворчості – при вдосконаленні положень чинного законодавства щодо системи, структури і стандартів діяльності Національної поліції України;

– правозастосовній діяльності – для удосконалення діяльності територіальних органів і підрозділів Національної поліції України (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України від 15.05.2024 № 152/2024 ПД);

– освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «Поліцейська діяльність» (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 22.04.2024 № 2/04-2024).

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що містяться в дисертації. Дисертація підготовлена її автором самостійно. В наукових працях, опублікованих у співавторстві, є значний внесок здобувача.

Зокрема, у роботах: О. Kamyshanskyi, А. Dykyi, А. Kryzhanovskyi, Т. Baranovska, О. Kovalchuk. Conduct of search actions in the investigation of fraud with financial resources – автором здійснено аналіз проблематики поліцейської діяльності; К. Yanishevskа, К. Kosiachenko, О. Kamyshansky, V. Neviadovskyi, L. Telizhenko. Transdisciplinary theory of the nature of crime as an expression of a symbiotic complex approach – автором досліджено трансдисциплінарні підходи до протидії злочинності поліцією; М. Horodetska, V. Zarubei, О. Dulskyi, О. Kamyshanskyi, I. Morgun. Factors influencing the effectiveness of proving criminal offences during trial – автором досліджено окремі аспекти удосконалення поліцейської діяльності щодо розслідування правопорушень.

Наукові ідеї та розробки, що належать співавторам, у дисертаційному дослідженні не використовувалися. Наукові результати та висновки, які виносилися на захист кандидатської дисертації, повторно на захист не виносяться.

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження оприлюднено його автором на міжнародних та всеукраїнських конференціях та круглих столах, а саме: «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 19–20 січня 2022 р.), «Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики» (м. Київ, 21–22 лютого 2022 р.), «Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування» (м. Київ, 16–17 березня 2022 р.), «Перспективні напрями розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.), «Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України» (м. Київ, 19–20 жовтня 2022 р.), «Правові проблеми сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 25–26 січня 2023 р.), «Науково-практичні засади розвитку юридичної науки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 15–16 лютого 2023 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.), «Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства» (м. Київ, 20–21 квітня 2023 р.), «Проблеми реалізації прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права в Україні» (м. Київ, 09 листопада 2023 р.), «Актуальні проблеми запобігання та протидії домашнього насильства» (м. Дніпро, 05 грудня 2023 р.), «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.).

Публікації. За матеріалами дисертації здійснено 34 наукові публікації, серед яких 17 наукових статей, опублікованих у фахових виданнях України категорії «Б», 4 наукові публікації у зарубіжних наукових виданнях, включених до наукометричних баз Scopus/WOS, 1 стаття у зарубіжному фаховому науковому виданні та 12 тез, включених до збірників матеріалів за результатами науково-практичних конференцій і круглих столів.

Структура та обсяг дисертації. Структура роботи обумовлена метою і завданнями дослідження та складається зі вступу, п'яти розділів, що містять шістнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (452 найменування) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 444 сторінки, з яких основного тексту – 353 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, висвітлено ступінь її наукової розробленості, сформульовано об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, визначено теоретико-методологічні основи й інформаційну та емпіричну базу, обґрунтовано наукову новизну отриманих результатів, їхнє практичне значення, форми апробації, структуру й обсяг дисертаційної роботи.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади інституту служби в поліції в умовах трансформації правоохоронної системи України» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Поняття і характеристика служби в поліції як адміністративно-правової категорії»* встановлено, що важливою особливістю адміністративно-правового регулювання служби в поліції є те, що в Україні функціонує централізована система поліції, причому окремі елементи місцевої поліції також поступово впроваджуються у правоохоронну практику. Таким чином, децентралізована система поліції України поступово трансформується у комбіновану. Прикладом таких новацій є служба поліцейських офіцерів громади.

Специфіка адміністративно-правового регулювання відносин у сфері внутрішніх справ полягає у тому, що служба в поліції врегульована окремим законодавчим актом – Законом України «Про Національну поліцію», тоді як інші складові сфери внутрішніх справ закріплено на рівні підзаконних актів (наприклад, діяльність Державної міграційної служби України).

З'ясовано, що як адміністративно-правова категорія служба в поліції характеризується особливостями: а) системи (організаційної моделі) поліції; б) формування та реалізації державної політики у сфері внутрішніх справ; в) кількості нормативно-правових актів, якими поряд із «титульним» законом врегульовано окремі аспекти служби в поліції.

Констатовано, що служба в поліції є формою реалізації державної служби, яка полягає у професійній діяльності поліцейських на посадах в центральному і територіальних органах поліції щодо забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку з метою служіння суспільству.

У *підрозділі 1.2 «Генеza та розвиток вітчизняного інституту служби в поліції»* наголошено на важливості запозичення власних здобутків щодо формування інституту служби в поліції через проведення ретроспективного аналізу раніше діючих державницьких інституцій (Української Народної Республіки, Української Держави та відновленої Української Народної Республіки (Директорії). При формуванні періодизації приділено увагу правоохоронним органам доби відродження української державності часів Української Народної Республіки, Гетьманату Павла Скоропадського та Директорії, оскільки саме у цей період були створені власні поліцейські системи, які виступили основою для розвитку правоохоронних органів після відновлення Україною незалежності у 1991 році.

Наголошено, що повна руйнація старих правоохоронних інституцій та звільнення відповідних професійних кадрів у ситуаціях кризи, війни, падіння економіки та зниження матеріального благополуччя, не є належним засобом успішних реформ. Як наслідок це може призвести до різкого зростання рівня злочинності та падіння ефективності правоохоронної системи у цілому.

У підрозділі 1.3 «Поняття і класифікація принципів служби в поліції» встановлено, що ознаками принципів служби в поліції є те, що вони: 1) формуються з метою забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку; 2) є загально визнаними як основні принципи функціонування національної системи поліції; 3) основні принципи формулюють права, повноваження та обов'язки суб'єктів поліцейської діяльності; 4) ієрархія принципів формально відсутня, однак, більшість їх мають імперативний характер; 5) за порушення основних принципів передбачено юридичну відповідальність; 6) основні принципи безпосередньо пов'язані із завданнями поліції; 7) основні принципи визначають реально досяжні напрями розвитку праввідносин у сфері поліції; 8) принципи мають застосовуватись у їх поєднанні (системно).

Констатовано, що принципи служби в поліції закріплені не лише законом України «Про Національну поліцію». Охоплюючи поняттям служби в поліції не лише поліцейську діяльність, сюди можна віднести засади функціонування поліції, організації її системи, вимог до поліцейських кадрів, а також захисту їхніх прав. Причому окремо взятий принцип не може бути покладений в основу функціонування певного інституту. Відповідно, служба в поліції має ґрунтуватися на сукупності органічно пов'язаних між собою принципів (засад), кожен із яких є важливим та доповнює інший.

Розділ 2 «Служба в поліції як різновид державної служби» складається із трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Формування національної моделі публічної служби в Україні» встановлено, що публічною службою є публічна діяльність осіб, які на постійній основі обіймають посади в державних органах, органах місцевого самоврядування та установах публічного права щодо практичного виконання завдань і функцій держави, реалізації прав місцевого самоврядування, а також здійснення окремих, наданих законом повноважень, спрямованих на задоволення публічного інтересу.

Напрямами розбудови публічної служби в Україні визначено: а) орієнтир на забезпечення прав і свобод людини (людиноцентристський); б) створення нормативно-правового підґрунтя формування нової моделі публічної служби (нормативно-правовий); в) фінансовий; г) цифровізація; ґ) кадровий (рекрутинг); д) гендерний паритет; е) етичний (професійна етика); є) поліпшення професійного навчання публічних службовців; ж) управління кадрами.

Звернуто увагу на те, що при формуванні моделі публічної служби в Україні варто зважати на досвід Франції, система публічної служби якої є найбільш спорідненою з українською.

У підрозділі 2.2 «Поняття, зміст та особливості інституту державної служби в Україні» обґрунтовано, що розуміння державної служби залежить від її розгляду у вузькому та широкому значеннях. Обраний підхід безпосередньо впливає на зміст досліджуваного інституту. Державну службу в Україні запропоновано поділяти на: а) цивільну – місцеві державні адміністрації, міністерства, ЦОВВ зі спеціальним статусом, органи, керовані спеціальними (окремими) законами; б) мілітаризовану – поліція, ДБР, Служба судової охорони тощо.

До ознак державної служби віднесено: а) професійний характер; б) відкритість; в) людиноцентристська спрямованість; г) диференціація; г) оплатний характер; д) система кар'єрного зростання та соціальних пільг; е) наявність особливих обмежень щодо вступу та проходження; є) особливості юридичної відповідальності; ж) централізований характер; з) універсальність.

Наголошено на важливості конкретизації та закріплення напрямків розвитку інституту державної служби на законодавчому рівні. Особливо це стосується питання диференціації форм (видів) державної служби на цивільну та мілітаризовану.

У підрозділі 2.3 «Місце інституту служби в поліції у національній системі державної служби» з'ясовано, що поліцейські керуються спеціальним законом, яким є Закон України «Про Національну поліцію», тоді як цивільні працівники поліції – Законом України «Про державну службу».

Правову основу діяльності Національної поліції України запропоновано розуміти як сукупність правових норм, що закріплюються у національних та міжнародних нормативно-правових актах і регулюють суспільні відносини, що виникають в процесі її діяльності із забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, у сфері її внутрішньоорганізаційної діяльності та у процесі взаємодії з іншими органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськістю з питань надання поліцейських послуг.

Констатовано, що інститут служби в поліції належить до складової державної служби, проте має низку особливостей, пов'язаних зі специфікою завдань, що покладаються на Національну поліцію, проходженням служби, обсягом повноважень та використанням спеціальних засобів та вогнепальної зброї, порядком добору кадрів до поліції та процедури звільнення.

Розділ 3 «Кадровий менеджмент в системі Національної поліції України» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Профорієнтаційна робота як базова функція кадрового менеджменту в системі Національної поліції України» під професійною орієнтацією запропоновано розуміти сформовану на наукових засадах систему реалізації форм, методів та інструментів, призначених для надання допомоги особі у виборі професійного спрямування або подальших перспектив професійної діяльності.

Наголошено, що в Україні відсутні спеціальні профорієнтаційні заходи, орієнтовані на самих поліцейських, які прагнуть змінити фах або стимулювати

своє кар'єрне зростання з тих чи інших причин. Проведення фахових консультацій та діагностики таких осіб має стати першочерговим завданням для кадрових підрозділів поліції та керівників органів і підрозділів Національної поліції з метою запобігання відтоку та зниження темпів плинності кадрів, формування професійного та мотивованого кадрового резерву, ефективного використання наявного кадрового потенціалу, виведення управління у сфері кадрового забезпечення в Національній поліції на професійний рівень. Профорієнтаційна робота має бути запланована та включена в окрему частину планів роботи відділень поліції.

У підрозділі 3.2 «*Особливості набору, добору, проходження та звільнення зі служби в Національній поліції України*» встановлено, що набір, добір, проходження та звільнення зі служби в поліції можуть бути представлені як певні етапи службової кар'єри поліцейського, складові проходження служби в поліції. Причому Закон України «Про Національну поліцію», по суті, ототожнює процедури набору і добору, хоча наведені поняття не є тотожними етимологічно.

Нормативно-правова основа служби в поліції не є остаточно сформованою, а прийняті останніми роками нормативно-правові акти не цілком врегульовують усі аспекти кадрового забезпечення поліції. Кадрова діяльність продовжує регулюватися нормами загального характеру у сфері внутрішніх справ.

З'ясовано, що у багатьох демократичних державах існують приблизно однакові вимоги до кандидатів, які бажають служити в поліції. Водночас суттєво відрізняються терміни базової та спеціалізованої підготовки поліцейських кадрів. Також у окремих державах встановлено люстраційні заборони для певних осіб щодо вступу на службу в поліції.

У підрозділі 3.3 «*Поняття і сутність службової підготовки та атестування поліцейських в Україні*» констатовано, що важливим напрямком удосконалення процедури атестування є дотримання прав і свобод самого поліцейського під час проведення оцінки його службової діяльності, що виражається у можливості ознайомлення з результатами такої оцінки та пояснення отриманих результатів.

Актуальність та важливість службової підготовки поліцейських обумовлена регулярністю проведення занять з особовим складом, а її рівень та грамотна організація проведення відповідно впливають на професіоналізм поліцейських, ефективність їхньої діяльності та особисту безпеку. Водночас, аналіз практики реалізації положень нормативно-правових актів України у цій сфері дозволяє зробити висновок про наявність проблемних моментів, а також про можливість визначення напрямків удосконалення такої підготовки для підвищення її ефективності.

До актуальних проблем реалізації кадрової політики в Національній поліції віднесено: а) вади нормативно-правової регламентації статусу суб'єктів відносин, що складаються у царині кадрової діяльності; б) недоліки рекрутингу; в) відсутність цілісної стратегії розвитку системи відомчої освіти в МВС України, зокрема щодо підготовки поліцейських у ЗВО МВС зі специфічними умовами навчання; г) організаційні недоліки реалізації процедур добору і відбору в поліції;

г) невизначеність стратегії реформування вищої юридичної освіти в Україні.

У підрозділі 3.4 «*Особливості підготовки поліцейських у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання*» встановлено, що чинна сьогодні система освіти поліцейських перериває концепцію безперервності освіти, хоча б за рахунок різного відомчого підпорядкування складових освітньої системи – закладів належних до сфери управління Національної поліції та МВС.

Обґрунтовано, що специфічні умови мають місце на етапі вступу до ЗВО МВС, протягом освітнього процесу та після його завершення. Специфічні умови навчання є поєднанням загальних правил освітнього процесу в Україні, встановлених МОН України, та правил, встановлених МВС України для підготовки поліцейських. Тобто специфічні умови включають освітній та службовий компоненти.

Запропоновано переглянути систему практичної підготовки здобувачів вищої освіти ЗВО МВС, спираючись на досвід європейських держав за цим напрямком, зокрема через оптимізацію освітніх планів, збільшення годин та функціоналу стажерів (практикантів) у територіальних органах поліції.

Розділ 4 «Зарубіжний досвід правового регулювання служби в поліції» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 4.1 «*Сутність і особливості розвитку інституту служби в поліції у пострадянських державах*» встановлено, що ключовим вектором розвитку усіх правоохоронних структур пострадянських держав є орієнтир на розвинуті поліцейські системи провідних держав світу, водночас трансформаційні процеси в таких державах суттєво відрізняються як глибиною реформ, так і фактичним місцем поліції у системі органів виконавчої влади.

Аналіз діяльності поліцейських служб здійснено через розкриття: 1) нормативно-правової основи служби в поліції; 2) структури поліції; 3) контролю за діяльністю поліції. Констатовано, що за визначеними критеріями (нормативно-правова основа служби в поліції; структура поліції; контроль за діяльністю поліції) стан справ у поліціях Грузії, Молдови та Азербайджану виглядає значно кращим порівняно з іншими державами, а окремі позитивні практики заслуговують на більш детальне вивчення для аналізу й прогнозування можливостей їх запозичення в Україні.

Наголошено на проблемах, пов'язаних із недостатнім фінансуванням та слабкою політичною волею щодо здійснення радикальних реформ у правоохоронній сфері в розглянутих пострадянських державах.

У підрозділі 4.2 «*Загальна характеристика служби в поліції у державах Європейського Союзу*» з'ясовано, що загальними стандартами діяльності поліції виступають: а) забезпечення верховенства закону, коли під час служби поліцейські притримуються визначених приписами процедур, виявляють повагу до інших тощо; б) деполітизація, тобто мінімізація впливу політики на функціонування поліції; в) демілітаризація, яка виявляється у необхідності організаційної структури, відмінної від системи організації військових підрозділів.

На підставі аналізу міжнародної практики поліцейської діяльності

констатовано, що навіть у правових державах із багаторічним досвідом існування цього інституту перед поліцією постійно виникають нові виклики, що породжують невпинний процес змін та вдосконалення. Отже, Україні необхідно брати за основу фундаментальні усталені засади, притаманні всім успішним та ефективним поліцейським інституціям ліберальних демократій, а не запозичувати досвід конкретної держави. Згодом це сприятиме реформуванню вітчизняної служби в поліції, не лише враховуючи власний історичний досвід та політико-економічні особливості, а й через існуючі та реально функціонуючі приклади зарубіжних поліцейських структур.

У підрозділі 4.3 «Особливості кадрового менеджменту в системах поліції зарубіжних держав» встановлено, що основні критерії, які висуваються для охочих вступити на службу в поліції закріплені на рівні національного законодавства. Наведені критерії можна поділити на соціально-демографічні (належність до громадянства, мінімально допустимий або граничний вік; освітньо-професійні та морально-ділові вимоги, тобто рівень освіти, наявність компетентностей для виконання обов'язків поліцейського, гарна репутація, вимоги до рівня фізичної підготовки та стану фізичного та психічного здоров'я), а також негативні критерії, що унеможливають або позбавляють особу права на службу в поліції.

Акцентовано увагу, що проблема вдосконалення кадрового менеджменту продовжує бути актуальною в Україні, оскільки перший досвід тотальної атестації поліцейських виявив чимало недоліків у роботі поліцейських комісій. Про це свідчать як малий відсоток звільнених зі служби в поліції, так і надвелика кількість адміністративних позовів, пов'язаних із поновленням на службі в поліції колишніх працівників органів внутрішніх справ.

Вказано на уніфікацію стандартів підготовки поліцейських у державах ЄС, зокрема через реалізацію міжнародних ініціатив з розвитку цієї системи. На підставі вивчення досвіду Європейського поліцейського коледжу (CEPOL) звернуто увагу на триваючий процес уніфікації національних стандартів освіти, диверсифікації моделей підготовки поліцейських фахівців. Поруч з інтеграційними процесами національні інституції з підготовки поліцейських кадрів намагаються виокремити найкращі сторони власних систем підготовки, враховувати національні особливості та поєднувати їх із передовими світовими практиками.

Розділ 5 «Перспективи вдосконалення інституту служби в поліції» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 5.1 «Пріоритетні напрямки вдосконалення інституту служби в Національній поліції України» на підставі проведеної класифікації напрямків удосконалення інституту служби в поліції останні запропоновано поділити на: 1) концептуальні: демілітаризація, деполітизація, децентралізація, декорупціоналізація; 2) організаційні: включення до сфери управління Національної поліції ЗВО МВС; обов'язковість процедур добору; громадський контроль; взаємодія з громадою; 3) функціональні: за напрямками окремих служб та видів діяльності (102, КОРД, ПОП, СРПП, СОГ, ПОГ); 4) стабілізаційні:

пов'язані з діяльністю поліції в особливий період, а саме під час реалізації карантинних заходів, надзвичайного або воєнного стану, участі у бойових діях тощо.

На підставі аналізу наукових поглядів і підходів стосовно перспектив удосконалення інституту служби в поліції за умовну «точку відліку» взято національне законодавство (концепції, стратегії, плани) та міжнародні акти, що визначають стандарти поліцейської діяльності (Декларація про поліцію).

Підтримано доцільність створення місцевої (муніципальної) поліції, функції якої певним чином перебрали на себе муніципальні варти, утворені як комунальні підприємства. Натомість створення місцевої (муніципальної) поліції дозволить вирішувати питання місцевого рівня більш ефективно, забезпечити функціонування такої поліції за рахунок місцевого бюджету та дещо розмежувати юрисдикцію між питаннями правоохорони регіонального та загальнодержавного рівня.

У підрозділі 5.2 *«Організаційні рівні трансформації інституту служби в Національній поліції України у повоєнний період»* встановлено, що трансформацію інституту служби в поліції необхідно розглядати в межах трьох рівнів: вищого (центрального), регіонального (обласного) та місцевого. Наголошено, що зміни мають відбуватися на кожному з визначених рівнів, інакше вести мову про загальну трансформацію інституту служби в поліції буде неможливо. Вказано на необхідність перепідпорядкування ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, до системи Національної поліції із поглибленням службової спеціалізації під час підготовки здобувачів вищої освіти. Наголошено на необхідності розробки єдиного церемоніалу поліції в Україні, що дозволить впорядкувати урочистості за її участю, уніфікувати традиції в органах і підрозділах поліції, посилить корпоративний дух серед поліцейських та покращить імідж Національної поліції у суспільстві.

На регіональному рівні змін запропоновано максимальне зосередження повноважень стосовно розподілу сил та засобів, бюджетних видатків, планування та реалізацію безпекових регіональних програм. Зазначено на доцільності включення підрозділів патрульної поліції та інших служб центрального підпорядкування у єдину систему управління в межах області. Це дозволить більш оперативно реагувати на загострення оперативної обстановки, усуне необхідність погодження наказів між начальниками одного рівня та спростить взаємодію між органами і підрозділами поліції.

На місцевому рівні трансформація інституту служби в поліції має відбуватися за рахунок перегляду стандартів організації місцевих органів поліції. Звернуто увагу на те, що в умовах воєнного стану оптимізовано відкритість і прозорість роботи поліції на місцях, але у повоєнний час поліції необхідно бути ближче до місцевих громад, стати більш відкритими у взаєминах з населенням. Наведене є особливо важливим через те, що від реалізації позитивних змін на місцях залежатиме кінцевий результат та загальне усвідомлення того, чи стане Національна поліція України правоохоронним відомством європейського зразку.

У підрозділі 5.3 «Особливості служби в поліції під час дії воєнного стану в Україні» виокремлено особливості служби в поліції під час дії воєнного стану, шляхом їхньої диференціації на: правовому, організаційному та суб'єктивному рівнях. Найголовнішою особливістю визначено закріплену на законодавчому рівні можливість залучення поліцейських сил для безпосередньої участі у бойових діях. Відповідна законодавча новація закріплює правовий статус поліцейських як комбатантів.

Наголошено, що під час дії особливого правового режиму воєнного стану в Україні поліцейська служба набуває рис і ознак, які позначаються на системі поліції, повноваженнях, порядку проходження служби, грошовому і медичному забезпеченні, а також відповідальності поліцейських.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано нове вирішення наукової проблеми – сформульовано концептуальні засади адміністративно-правового забезпечення служби в Національній поліції України, а також розроблено науково обґрунтовані рекомендації для подальшого становлення Національної поліції України як правоохоронної інституції європейського зразка. За результатами проведеного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій.

1. Встановлено, що під службою в поліції слід розуміти форму реалізації державної служби, яка полягає у професійній діяльності поліцейських на посадах у центральному і територіальних органах поліції щодо забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку з метою служіння суспільству.

Як адміністративно-правова категорія служба в поліції характеризується особливостями: а) системи (організаційної моделі) поліції; б) формування та реалізації державної політики у сфері внутрішніх справ; в) кількості нормативно-правових актів, якими поряд із «титульним» законом врегульовано окремі аспекти служби в поліції.

В Україні функціонує централізована система поліції, представлена органами Національної поліції України, причому окремі елементи місцевої поліції також поступово впроваджуються у правоохоронну практику. Таким чином, децентралізована система поліції України поступово трансформується у комбіновану. Специфіка адміністративно-правового регулювання відносин у сфері внутрішніх справ полягає у тому, що служба в поліції врегульована відповідним законодавчим актом – Законом України «Про Національну поліцію», тоді як окремі складові сфери внутрішніх справ закріплені на рівні підзаконних актів (наприклад, що стосується діяльності Державної міграційної служби України). Законодавство про поліцію в Україні потребує подальшого вдосконалення, насамперед за рахунок систематизації законодавства з чітким розмежуванням повноважень між Національною поліцією та МВС України щодо

прийняття та видання відомчих нормативно-правових актів.

2. Аргументовано, що успішність сучасних реформ полягає не лише в імплементації позитивного зарубіжного досвіду, а й у запозиченні здобутків існуючих раніше державницьких інституцій, які вирішували проблеми правоохоронної системи у складних зовнішньо- та внутрішньополітичних умовах. Періоди Київської Русі, козаччини та входження українських територій до складу Австро-Угорської і російської імперій свідомо не перебували у фокусі дослідження. Натомість було приділено увагу правоохоронним органам доби відродження української державності часів Української Народної Республіки, Гетьманату Павла Скоропадського та Директорії, оскільки саме у цей період були створені власні поліцейські системи, які виступили основою для розвитку правоохоронних органів після відновлення Україною незалежності у 1991 р.

У період УНР служба в поліції відзначалася: а) невисоким рівнем дисциплінованості; б) звільненням професійних кадрів старої формації; в) недостатньою кількістю поліцейських (міліцейських) сил на місцях; г) політизацією та ідеологізацією поліції; ґ) низьким рівнем фінансування та забезпечення одностроєм; д) децентралізацією поліцейської системи із зосередженням управлінських повноважень в органах місцевого самоврядування (місцева поліція як основа).

Для поліції періоду Української Держави (Гетьманату) властивими стали: а) комбінування старих підходів із новаціями у сфері правоохорони; б) збереження професійних поліцейських кадрів; в) централізація системи поліції; г) функціональний підхід у структуризації поліцейських сил; ґ) розробка й забезпечення особового складу Державної варти (поліції) одностроєм; д) належний рівень матеріального і грошового забезпечення; е) система добору кадрів та підвищення професійних компетентностей.

Ключовою особливістю служби в поліції періоду Директорії УНР слід вважати спроби реставрації народної міліції та очищення лав від професійних правоохоронців колишніх поліцейських утворень. Вельми цікавими ініціативами того часу стали формування особового складу органів поліції особами, які не підлягають призову на військову службу, а також залучення до охорони публічного порядку на місцях представників громадськості, що не знайшло належної підтримки серед населення. У сукупності з обранням за основу децентралізованої правоохоронної системи це прискорило руйнацію УНР як незалежної демократичної держави.

3. Встановлено, що окремо взятий принцип не може бути покладений в основу функціонування певного інституту, відповідно, і служба в поліції має ґрунтуватися на сукупності органічно пов'язаних між собою засад, кожна з яких є важливою та доповнює іншу.

Принципи служби в поліції часто розглядаються крізь призму поліцейської діяльності. Водночас поняттям служби в поліції охоплюється не тільки поліцейська діяльність, а й засади функціонування поліції, організації її системи, вимог до поліцейських кадрів, а також захисту їхніх прав.

Під принципами служби в поліції запропоновано розуміти основні засади,

вихідні положення та ідеї, сукупність правил та настанов, на яких має ґрунтуватися забезпечення поліцією прав і свобод людини, надання поліцейських послуг населенню, організація системи і структури поліції, виконання покладених на поліцію завдань та функцій.

До принципів служби в поліції віднесено такі: верховенство права; дотримання прав і свобод людини; законність; відкритість та прозорість; політичну нейтральність; взаємодію з населенням на засадах партнерства; добросовісність; демілітаризацію; професійність; пропорційність та ефективність; безперервність; справедливість, неупередженість та недискримінаційний підхід; гендерний паритет.

4. Сьогодні формування національної моделі публічної служби в Україні триває. Вважаємо, що така модель сприятиме більш ефективній реалізації завдань і функцій держави, удосконаленню правового статусу різноманітних категорій публічних службовців та ефективному захисту прав і свобод людини.

Модель публічної служби України вбачається дієвою за такою структурою: а) державна служба; б) служба в органах місцевого самоврядування; в) служба в установах публічного права (не менше 50 % – державна власність); г) політична; г) патронатна. У свою чергу, державна служба поділена на: а) цивільну – місцеві державні адміністрації, міністерства, центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом; б) мілітаризовану – поліція, СБУ, Державне бюро розслідувань, Служба судової охорони тощо. Відповідно до запропонованої моделі служба в поліції віднесена до державної мілітаризованої служби як складової публічної служби України.

Напрямами розвитку публічної служби в Україні визначено такі: людиноцентристський; нормативно-правовий; фінансовий; цифровізацію; кадровий (рекрутинг); етичний (професійна етика); поліпшення професійного навчання; управління кадрами.

Наголошено на важливості гендерного паритету та підтримано ініціативу реального впровадження рівності жінок та чоловіків у реалізації права на публічну службу, зокрема в аспекті служби в поліції, яка традиційно сприймається як суто чоловіча професія.

5. Під державною службою запропоновано розуміти комплексний правовий та соціальний інститут, спрямований на утвердження прав і свобод людини та досягнення публічного інтересу відповідно до наданих державою правових інструментів.

До ознак державної служби віднесено такі її особливості: а) професійний характер; б) відкритість; в) людиноцентристська спрямованість; г) диференціація; г) оплатний характер; д) система кар'єрного зростання та соціальних пільг; е) наявність особливих обмежень щодо вступу та проходження; е) особливості юридичної відповідальності; ж) централізований характер; з) універсальність. У свою чергу, мілітаризована державна служба характеризується такими ознаками: 1) правоохоронна спрямованість; 2) використання методу примусу; 3) спеціальні критерії для вступу, проходження та звільнення; 4) наявність однострою та церемоніалу; 5) централізована, заснована на субординації система;

б) регулювання спеціальним законодавством.

Законодавче закріплення державної служби відображає функціональний підхід до її розуміння, проте визначальним тут має бути саме інституційний підхід із огляду на такі обставини: а) інституційний підхід відображає взаємозв'язок публічної та державної служби; б) виступає частиною правової системи України; в) визначає спрямованість державної служби на реалізацію прав та свобод людини.

6. Інститут служби в поліції належить до складової державної служби, проте має низку особливостей, пов'язаних зі специфікою завдань, які покладаються на Національну поліцію, проходженням служби, обсягом повноважень та використанням спеціальних засобів та вогнепальної зброї, порядком добору кадрів до поліції та процедури звільнення.

Особливий характер служби в поліції передбачений спеціальним законодавством. Уявлення про службу в поліції як форму (вид) державної служби не суперечить тому, що дія Закону України «Про державну службу» у загальних випадках не поширюється на поліцейських.

Підкреслено, що специфіка служби в поліції як державної служби полягає у наступному: 1) особливий порядок добору, проходження, припинення служби; 2) психофізіологічні критерії до персоналу поліції; 3) повноваження на застосування державного примусу; 4) особливості грошового забезпечення та соціального захисту; 5) наявність системи дисциплінарних стягнень та заохочень; 6) наявність однострою та системи спеціальних звань; 7) високе психоемоційне навантаження; 8) широта завдань та функцій; 9) взаємодія з інститутами громадянського суспільства.

До системоутворюючих елементів інституту служби в поліції належать: нормативно-правові засади служби в Національній поліції України; основні засади та процедура набору і добору на посади поліцейських; проходження служби, професійна підготовка та атестування поліцейських, система спеціальних звань поліцейських; процедура звільнення з Національної поліції України.

Службу в поліції визначено як державну службу особливого характеру, що характеризується низкою спеціальних умов та функціонує з метою забезпечення прав і свобод людини, в інтересах держави і суспільства щодо практичного виконання покладених на поліцію завдань із використанням наданих законом повноважень.

7. Загалом під професійною орієнтацією як видом кадрової діяльності розуміється сформована на наукових засадах система реалізації форм, методів та інструментів, призначених для надання допомоги особі у виборі професійного спрямування або подальших перспектив професійної діяльності.

Аналіз профорієнтації поліцейських свідчить, що така діяльність відбувається в межах загальної профорієнтації, а також точково за ініціативи окремо взятих органів, підрозділів поліції, поліцейських, які не координують свою діяльність між собою.

Професійна орієнтація у Національній поліції України визнана частиною загальної профорієнтаційної роботи в державі, котра має власні особливості.

Серед них розрізняються такі: відповідність потребам системи Національної поліції України; існування обмеженого кола об'єктів та суб'єктів професійної орієнтації; наявність спеціальних профорієнтаційних заходів; плановий характер; відсутність нормативно-правової основи; кореспондування результатів проведеної профорієнтації із рівнем довіри населення до Національної поліції.

З'ясовано, що професійною орієнтацією в Національній поліції України є сформована на наукових засадах діяльність кадрових підрозділів Національної поліції України щодо реалізації форм, методів та інструментів, призначених для надання допомоги особі у виборі професійного спрямування або подальших перспектив професійної діяльності.

Наголошено, що результати проведеної профорієнтації на службу в поліцію безпосередньо кореспондуються з рівнем довіри населення до Національної поліції України. Чим вищим є рівень довіри населення до поліції, тим більше бажаних стати поліцейськими та виконувати поставлені службові завдання. Таку тенденцію яскраво можна прослідкувати на прикладі утворення патрульної поліції, коли показовим стало покращення іміджу саме цієї служби завдяки активному залученню медіа.

8. Поняття набору, добору, проходження та звільнення зі служби в поліції представлені як певні етапи службової кар'єри поліцейського, складові проходження служби в поліції. Звернено увагу, що у багатьох зарубіжних демократичних державах існують приблизно однакові вимоги до кандидатів, які бажать служити в поліції. При цьому суттєво відрізняються терміни базової та спеціалізованої підготовки поліцейських кадрів. Також в окремих державах встановлюються люстраційні заборони певним особам служити в поліції (Естонія, Литва, Латвія забороняють службу в поліції для колишніх співробітників радянських спецслужб).

Набір являє собою щонайпершу та найбільш важливу складову проходження служби в поліції, адже поряд із організаційною складовою (збір та подання документів до кадрових підрозділів) до кандидата висуваються певні вимоги, що стосуються рівня його фізичної підготовленості та стану здоров'я. Саме з прийняттям на службу в поліцію особа набуває відповідного адміністративно-правового статусу – статусу поліцейського. Особливістю цієї складової слід вважати висування певних критеріїв для кандидатів на вступ до поліції, а також обов'язковість перевірки на поліграфі.

Особливістю добору кадрів у Національній поліції України є відсутність обов'язковості відкритих процедур щодо відбору кандидатів на основі порівняння їхніх компетентностей за вакантною посадою у вигляді конкурсу або складання кваліфікаційного іспиту.

Проходження служби в поліції характеризується низкою особливостей: складання Присяги під час вступу на службу; наявність у співробітників спеціальних звань і однострою; право на зберігання, носіння та застосування вогнепальної зброї та спеціальних засобів захисту; обмеження у політичних, соціально-економічних, особистих правах; особливий порядок приймання на службу та звільнення з неї.

Процедура звільнення поліцейського є особливістю проходження служби в поліції та водночас самостійною складовою, після досягнення якої така особа втрачає статус державного службовця.

9. Обґрунтовано, що правовий інститут атестації слід розглядати як систему правових норм, що регулюють атестаційно-посадові відносини, які складаються при проходженні служби в поліції щодо оцінки ділових, професійних, особистих якостей поліцейських, освітнього та кваліфікаційного рівнів, фізичної підготовки з метою визначення відповідності посадам, а також перспектив їхньої службової кар'єри, підвищення ефективності управління кадрами в Національній поліції України.

До інституту атестації поліцейських належать норми, які встановлюють атестаційно-правові положення (підстави проведення атестації тощо), і процесуальні норми, які регулюють процедуру атестації. Зміни, внесені до порядку проходження атестування під час дії в Україні воєнного стану, тимчасово припиняють процедуру атестування, а переміщення поліцейських відбувається за рішенням керівників із огляду на нагальні потреби поліції. Такі рішення є остаточними, за винятком підвищення поліцейських за посадою (такі поліцейські мають пройти традиційну процедуру атестування протягом шістдесяти днів після припинення дії режиму воєнного стану). Водночас це збільшує корупційні ризики внаслідок переміщень поліцейських без традиційної процедури оцінки ефективності їхньої діяльності та відповідності вимогам служби.

Службова підготовка є окремим внутрішньо-організаційним видом діяльності поліцейських, який характеризується широким спектром заходів, що сприяють постійному підвищенню рівня професійних знань, умінь та навичок поліцейських залежно від вимог, передбачених законодавством та посадовими інструкціями. Удосконалення якості проведення занять зі службової підготовки в системі поліції має враховувати досягнення технічного прогресу, вимоги суспільства, матеріальні можливості конкретного органу (підрозділу) поліції та Національної поліції України в цілому.

Аргументовано, що атестування поліцейських та службова підготовка належать до внутрішньої складової служби в Національній поліції України. Названі складові служби в поліції є обов'язковими елементами її проходження. Водночас атестуванню поліцейських притаманний оціночний характер, а службовій підготовці – навчальний.

10. Аналіз підготовки поліцейських у ЗВО із специфічними умовами навчання дозволив дійти висновку, що особливостями такої підготовки є: поєднання адміністративно-правових статусів здобувача вищої освіти та поліцейського під час навчання; навчання поліцейських відбувається у специфічних умовах; вузька спеціалізація за визначеними спеціальностями, характерними для роботи в поліції під час навчання, що не можуть забезпечити цивільні ЗВО; тісний зв'язок навчального матеріалу із практичним застосуванням здобутих знань; закладення основ розвитку поліцейської науки; надання правової допомоги особам на громадських засадах; співпраця з іноземними закладами, організаціями, підприємствами, установами тощо на засадах партнерства.

Запропоновано виокремити дві категорії специфічних умов навчання. По-перше, ті, що висуваються до кандидата на навчання (попередні умови), які можна поділити на формальні, особисті та процедурні. По-друге, ті, в яких опиняється перемінний склад навчального закладу після зарахування на відповідні посади (фактичні умови). До таких умов належать програма навчання та умови несення служби, адже саме поєднання процесу навчання та несення служби є основною особливістю ЗВО МВС порівняно з цивільними.

Специфічні умови навчання мають місце на етапі вступу до ЗВО МВС, протягом освітнього процесу та після його завершення. Вони становлять поєднання загальних правил освітнього процесу в Україні, встановлених МОН України, та правил, встановлених МВС України для підготовки поліцейських. Тобто специфічні умови містять освітній та службовий компоненти.

Під специфічними умовами навчання запропоновано розуміти сукупність притаманних службі в поліції характерних положень та вимог, які визначають особливості набуття знань, умінь та навичок фізичними особами для подальшого проходження служби на посадах середнього та вищого складу Національної поліції України.

11. Встановлено, що досвід пострадянських держав може слугувати прикладом успішної реалізації реформ та побудови ефективної поліцейської служби, з одного боку, та демонструвати хибні вектори розвитку поліції – з іншого. Ключовим вектором усіх правоохоронних структур пострадянських держав слід вважати орієнтир на розвинуті поліцейські системи провідних держав світу, водночас трансформаційні процеси в таких державах суттєво відрізняються між собою як глибиною реформ, так і місцем служби в поліції у системі виконавчої влади.

Досвід пострадянських держав проаналізовано з урахуванням трьох складових: 1) нормативно-правової основи служби в поліції; 2) структури поліції; 3) контролю за діяльністю поліції. За вказаними трьома показниками досягнення поліцій Грузії, Молдови та Азербайджану вбачаються кращими порівняно з іншими державами, а окремі позитивні практики заслуговують на більш детальне вивчення для аналізу й прогнозування можливостей їх запозичення в Україні. Водночас звернено увагу на проблеми, пов'язані з недостатнім фінансуванням та слабкою політичною волею у провадженні радикальних реформ у правоохоронній сфері.

Особливостями, властивими поліції переважної більшості пострадянських держав, є: 1) превалювання радянських підходів у формуванні та організації діяльності правоохоронних інституцій; 2) мілітаризація поліцейської (міліцейської) служби; 3) значна централізація поліцейських структур та їх інтеграція в МВС; 4) представлення служби в поліції (міліції) як правоохоронної служби в органах внутрішніх справ; 5) корумпованість та закритість поліцейських систем; 6) відсутність розвинутих інструментів громадського контролю і нагляду; 7) відсутність або недостатність системних реформ; 8) часткове або ситуативне запозичення передового досвіду організації роботи поліції розвинутих держав; 9) відсутність чітких векторів та перспектив розвитку служби в поліції (міліції),

недотримання положень раніше прийнятих актів; 10) відсутність нормативного закріплення чіткої структури поліцейських сил; 11) відсутність уявлень про поліцію (міліцію) як центральний орган виконавчої влади сервісного спрямування.

12. Констатовано, що в демократичних країнах Євросоюзу функціонує дієвий та ефективний інститут поліції, заснований на міжнародних актах, які передбачають високі стандарти організації та діяльності поліцейських. Водночас навіть у правових державах із багаторічним досвідом існування згаданого інституту перед поліцією постійно виникають нові і нові виклики, які породжують неперервний процес змін та вдосконалення.

Виокремлено низку загальних тенденцій у питаннях поліпшення професійної поліцейської освіти, які трансформуються разом зі змінами у роботі поліції в умовах глобалізації, розвитку ІТ-технологій, віртуального простору тощо. До них віднесено такі, як: а) оптимізація критеріїв фахового добору з урахуванням людиноцентристського підходу; б) гуманізація та діджиталізація освітнього процесу; в) демілітаризація у підготовці поліцейських; г) дотримання балансу між національними особливостями та передовими тенденціями; ґ) посилення практичної складової у підготовці поліцейських, інтерактивних та ігрових методик навчання; д) стандартизація фахової освіти поліцейських, сутності специфічних умов навчання; е) спрямування на здобуття здобувачами необхідних професійних компетентностей; є) наступність і безперервність освітнього процесу (освіта протягом життя); ж) апроксимація та консолідація систем підготовки поліцейських.

Звернено увагу на процеси демілітаризації поліції, адже використання поліцейськими військового обладнання та військового озброєння при протидії злочинності або приборканні масових заворушень не відповідає сучасним тенденціям. Проблема полягає у тому, що суспільство не виступає для поліції ворогом чи об'єктом для застосування нею примусу. Поліція та суспільство є партнерами у підтриманні публічного порядку та безпеки як на території обслуговування конкретного підрозділу, так і у державі в цілому. Водночас в особливий період відбуваються протилежні процеси – зближення військової та правоохоронної діяльності. Так, у зв'язку зі збройною агресією російської федерації та початком дії режиму воєнного стану в Україні, навпаки, відбулася мілітаризація Національної поліції України, частина підрозділів якої безпосередньо бере участь у бойових діях.

13. Важливою складовою кадрового менеджменту визначено професійну підготовку поліцейських, яка не дозволяє особовому складу зупинитися у своєму професійному зростанні, адаптує його до нових вимог служби та сприяє актуалізації набутих знань. У європейських державах професійна підготовка поліцейських може бути представлена у межах трьох організаційних рівнів. На кожному з таких рівнів здійснюється кореспондування з цивільною системою освіти, хоча це не означає стовідсоткової відповідності спеціальної освіти поліцейського цивільним потребам. На першому рівні здійснюється первинна підготовка кандидата на службу (рекрута), що відповідає середній освіті або

базовій вищій освіті. На другому рівні відбувається спеціалізація поліцейського, де до загальних знань про поліцейську службу додаються вузькоспеціалізовані знання та компетентності за майбутньою посадою фахівця з певного напрямку. Цей тип підготовки здійснюється на базі регіональних та загальнодержавних закладів поліцейської освіти та відповідає вищій освіті у цивільних закладах. Третій рівень підготовки поліцейського передбачає оволодіння управлінськими знаннями та навичками керівної роботи, вмінням здійснювати науковий пошук, працювати з великими обсягами інформації тощо. Це відповідає рівням магістра або доктора філософії для цивільних осіб.

Під кандидатськими критеріями розуміються умови, вимоги та стандарти, які дозволяють або унеможлиблюють реалізацію особою права на службу в поліції. У свою чергу, як кандидата на службу в поліції визначено не просто фізичну особу, а громадянина, який виявив бажання служити в поліції та бере участь у наборі на поліцейську службу.

Наголошено, що у державах-учасницях ЄС та США розроблені високоєфективні системи підготовки поліцейських. Зауважено на різноманітності підходів до організації освітніх систем та їх кореспондуванні з системами поліції у таких державах. Звернено увагу на уніфікації систем підготовки поліцейських у Європі, що відображає євроінтеграційні процеси. Зокрема, це стосується функціонування CEPOL як загальноєвропейської інституції, де здійснюється підготовка поліцейських кадрів із орієнтиром на міжнародну співпрацю. У цілому ж, попри наявність особливих національних систем підготовки поліцейських, все більш поширеною стає практика запозичення передового досвіду та уніфікації.

14. З'ясовано, що вплив різноманітних чинників вимагає постійного удосконалення системи поліції задля ефективного виконання покладених на неї завдань. Зважаючи на велику розмаїтість наукових поглядів і підходів стосовно перспектив удосконалення інституту служби в поліції, за умовну «точку відліку» взято національне законодавство (концепції, стратегії, плани) та міжнародні акти, що визначають стандарти поліцейської діяльності (Декларація про поліцію 1979 р.).

Підкреслено, що поточну ситуацію з концептуальним баченням розвитку інституту поліції в Україні не можна вважати сприятливою. Внаслідок дії внутрішніх та зовнішніх чинників основні напрями удосконалення служби в поліції є або надто формалізованими, або ж невизначеними взагалі. Крім того, критерії досягнення очікуваних змін не встановлені або допускають можливість маніпуляції (результати опитувань щодо рівня довіри до поліції). Все це виражається у тому, що удосконалення окремих аспектів служби в поліції не викликає концептуальних змін у парадигмі цього інституту.

Проведено класифікацію напрямів удосконалення інституту служби в поліції, які запропоновано поділити залежно від їхнього змісту на: 1) концептуальні: демілітаризація, деполітизація, децентралізація, декорупціоналізація; 2) організаційні: включення до сфери управління Національної поліції ЗВО МВС; обов'язковість процедур добору; громадський контроль; взаємодія з громадою; 3) функціональні – за напрямами окремих служб

та видів діяльності: 102, КОРД, ПОП, СРПП, СОГ, ПОГ; 4) стабілізаційні: пов'язані з діяльністю поліції в особливий період, а саме під час реалізації карантинних заходів, дії надзвичайного або воєнного стану, участі у бойових діях тощо.

15. Трансформацію інституту служби в поліції розглянуто в межах трьох рівнів: вищого (центрального), регіонального (обласного) та місцевого. Акцентовано увагу на тому, що зміни мають відбуватися на кожному з визначених рівнів, інакше вести мову про загальну трансформацію інституту служби в поліції буде неможливо.

Організаційні рівні трансформації інституту служби в Національній поліції України визначені як складові системного перетворення поліції із центрального органу виконавчої влади у сервісно орієнтовану службу, внутрішня та зовнішня організаційна діяльність якої відповідає міжнародним стандартам поліцейської діяльності.

На вищому (центральному) рівні такими змінами визначено: приведення законодавства про поліцію у відповідність до сучасних стандартів, оптимізацію складу служб поліції, забезпечення гендерної рівності, формування поліцейського церемоніалу, демілітаризацію поліції та недопущення дискримінації. Регіональний рівень трансформації має передбачати максимальну децентралізацію обласних управлінь поліції (ГУНП) щодо вирішення питань на території обслуговування, а також перегляд організації набору на посади поліцейських насамперед у регіонах. На місцевому рівні доцільним вбачається впровадження та використання програм мобільних відділень поліції, партнерських програм із місцевими громадами «служба і проживання поруч», цифровізації та скорочення паперового документообігу, розвитку відеоспостереження місць публічного перебування людей, волонтерства в поліції та обов'язкового ведення офіційних Інтернет-сторінок місцевими органами поліції.

16. Встановлено, що особливості служби в поліції під час дії воєнного стану в Україні являють собою певні ознаки, що визначають специфіку служби в поліції в особливий період та мають тимчасовий характер.

Особливості служби в поліції під час дії воєнного стану в Україні розглянуто на трьох рівнях: законодавчому, організаційному та суб'єктивному, – в межах яких поліцейська служба набуває рис і ознак, які позначаються на системі поліції, повноваженнях, порядку проходження служби, грошовому і медичному забезпеченні, а також відповідальності поліцейських під час дії особливого правового режиму.

Наголошено на важливості такої особливості служби в поліції під час дії воєнного стану (зовнішній організаційний рівень), як діяльність поліції із забезпечення правових заходів режиму воєнного стану, зокрема щодо несення служби на блокпостах, забезпечення режиму світломаскування, комендантської години тощо.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Камишанський О. Ю. Вимоги до відбору та особливості підготовки кадрів поліції в окремих демократичних державах. *Юридична наука*. 2019. № 1 (91). С. 69–78.
2. Камишанський О. Ю. Адміністративно-правові засади первинної професійної підготовки а також підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання поліцейських. *Юридична наука*. 2019. № 2 (92). С. 78–87.
3. Камишанський О. Ю. Особливості організації служби в міліції в Українській Центральній раді. *Юридична наука*. 2019. № 3 (93). С. 95–104.
4. Камишанський О. Ю. Деякі питання нормативно-правового регулювання звільнення поліцейського зі служби в Національній поліції України. *Юридична наука*. 2019. № 4 (94). С. 112–120.
5. Камишанський О. Ю. Поняття та правове забезпечення інституту атестації Національної поліції. *Юридична наука*. 2019. № 7 (97). С. 74–80.
6. Камишанський О. Ю. Служба в поліції в системі державної служби України. *Юридична наука*. 2019. № 8 (98). С. 107–114.
7. Камишанський О. Ю. Особливості післядипломної освіти поліцейських згідно чинного українського законодавства. *Юридична наука*. 2019. № 9 (99). С. 392–399.
8. Камишанський О. Ю. Організаційні основи, служба, відбір та підготовка кадрів Державної варти Української Держави. *Юридична наука*. 2019. № 10 (100). С. 181–188.
9. Камишанський О. Ю. Поняття та ознаки державної служби та служби в Національній поліції України. *Юридична наука*. 2020. № 1 (103). С. 132–139.
10. Камишанський О. Ю. До питання про специфіку професійної орієнтації поліцейських в Україні. *Юридична наука*. 2020. № 2 (104). С. 137–144.
11. Камишанський О. Ю. Служба в поліції під час дії воєнного стану в Україні: особливості та проблеми їхньої класифікації. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 4. С. 118–123.
12. Камишанський О. Ю. До проблеми розмежування набору і добору на посаду поліцейського. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 5. С. 120–124.
13. Камишанський О. Ю. Особливості підготовки поліцейських у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання під час дії воєнного стану. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 6. С. 99–104.
14. Камишанський О. Ю. Характеристика пріоритетних напрямів удосконалення інституту служби в Національній поліції України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 5. С. 78–83.

15. Камишанський О. Ю. Трансформація інституту служби в Національній поліції України на організаційному рівні. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2023. № 4. С. 61–66.

16. Камишанський О. Ю. Кадровий менеджмент в поліцейських системах зарубіжних держав та можливості його імплементації в Україні. *Право та державне управління*. 2023. № 4. С. 71–77.

17. Камишанський О. Ю. Щодо сутності та напрямів формування національної моделі публічної служби в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 1. С. 58–63.

Статті в періодичних наукових виданнях, що індексуються БД Scopus/WoS та наукових періодичних виданнях інших держав:

18. Камышанский А. Ю. Опыт либерально-демократических государств в вопросах стандартов, задач и моделей организации полиции. *Право и Закон*. 2021. № 1. С. 45–52. (Кыргызская Республика).

19. Kamyshanskyi O., Dykyi A., Kryzhanovskyi A., Baranovska T., Kovalchuk O. Conduct of search actions in the investigation of fraud with financial resources. *Cuestiones Politicas*, 2023. № 44 (77). P. 830–852.

20. Yanishevska K., Kosiachenko K., Kamyshansky O., Neviadovskyi V., Telizhenko L. Transdisciplinary theory of the nature of crime as an expression of a symbiotic complex approach. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12. Issue 66. P. 188–197.

21. Horodetska M., Zarubei V., Dulskyi O., Kamyshanskyi O., Morgun I. Factors influencing the effectiveness of proving criminal offences during trial. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12. Issue 68. P. 199–209.

22. Kamyshanskyi O. Mechanisms for ensuring transparency and Accountability of Police Operations: A Comparative Study. *Pakistan journal of Criminology*. Vol. 16. № 1. P. 649–664.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

23. Камишанський О. Ю. Щодо визначення принципів служби в Національній поліції України. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.)*. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 21–23.

24. Камишанський О. Ю. Окремі особливості служби в Національній поліції України. *Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16–17 березня 2022 р.)*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 18–20.

25. Камишанський О. Ю. Щодо професійної орієнтації у системі Національної поліції України. *Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 19–20 жовтня 2022 р.)*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 21–23.

26. Камишанський О. Ю. Окремі особливості проходження служби в Національній поліції України. *Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 19–20 січня 2022 р.)*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 22–24.

27. Камишанський О. Ю. До проблеми звільнення зі служби в Національній поліції України. *Взаємодія публічного та приватного права: сучасні проблеми та виклики : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21–22 лютого 2022 р.)*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 39–41.

28. Камишанський О. Ю. Окремі питання атестування поліцейських в Україні. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.)*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 31–33.

29. Камишанський О. Ю. Службова підготовка як складова професійної підготовки поліцейських. *Науково-практичні засади розвитку юридичної науки на сучасному етапі державотворення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15–16 лютого 2023 р.)*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 17–20.

30. Камишанський О. Ю. Розвиток поліцейських структур в окремих пострадянських державах: компаративний аналіз. *Інноваційні підходи до реформування сучасного законодавства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20–21 квітня 2023 р.)*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 44–46.

31. Камишанський О. Ю. Впровадження принципу «community policing» у діяльність Національної поліції. *Правові проблеми сучасності та наукові підходи до їх вирішення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25–26 січня 2023 р.)*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 39–41.

32. Камишанський О. Ю. Окремі особливості поліцейської служби під час дії воєнного стану в Україні. *Проблеми реалізації прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права в Україні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 09 листопада 2023 р.)*. Київ : КНУТД, 2023. С. 65–69.

33. Камишанський О. Ю. Роль практично орієнтованої підготовки поліцейських у підвищенні ефективності протидії домашньому насильству в Україні. *Актуальні проблеми запобігання та протидії домашньому насильству : матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Дніпро, 5 грудня 2023 р.)*. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 121–123.

34. Камишанський О. Ю. Трансформація системи Національної поліції України під час дії воєнного стану. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.)*. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. С. 86–88.